

УДК 343.21(477):34.03

ЩОДО ДОЦІЛЬНОСТІ ПРАВОВОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОСТУПКУ В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Т. Є. Дунаєва, кандидат юридичних наук, науковий співробітник відділу кримінального процесу, криміналістики та судоустрою Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України

Постановка проблеми. Політико-правові перетворення в Україні, передбачення нових процесів і тенденцій, які з'являються в державі, висувають нові вимоги, спрямовані на створення високоефективної, якісної правової системи, зокрема підготовку зважених законодавчих рішень, що відповідали б інтересам соціальних інституцій та забезпечували охорону прав та свобод людини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема реформування законодавства про кримінальну відповідальність щодо введення до кримінального законодавства України інституту кримінального проступку була предметом досліджень багатьох українських учених. Її висвітлюють у своїх працях О. А. Банчук, Н. О. Гуророва, Л. М. Демидова, М. М. Дмитрук, І. Б. Коліушко, В. М. Куц, Л. М. Лобойко, В. О. Навроцький, Є. Л. Стрельцов, В. Я. Тацій, П. В. Хряпінський, П. Л. Фріс та інші вчені. З аргументами «за» впровадження проступку в національне законодавство України виступали, зокрема, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін, М. І. Хавронюк. Аргументам «проти» цього присвятили свої роботи Л. М. Кривоченко, Г. С. Крайник.

Так, В. І. Борисов вважає, що першим кроком має стати прийняття Концепції запровадження інституту кримінального проступку в систему українського законодавства (указом Президента Укра-

їни або постановою Верховної Ради України), другим – перехід до практичного запровадження інституту кримінального проступку в систему законодавства України [1].

Постановка завдання. На сучасному етапі державотворення на виконання Концепції реформування кримінальної юстиції реалізується державна політика із гуманізації кримінальної відповідальності, яка полягатиме в трансформації кримінального, адміністративного та інших галузей законодавства України до сучасних вимог кримінального процесуального законодавства.

Метою статті є дослідження доцільності створення інституту кримінального проступку в Україні; ймовірних негативних та позитивних наслідків; можливих шляхів реформування в зазначеному напрямі, а також формування пропозицій з удосконалення чинного законодавства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перш за все слід звернутися до тлумачення проступку (від лат. delictum – провина, проступок) – це правопорушення, тобто незаконна дія, проступок, злочин. Класифікація кримінальних правопорушень та їх груповий поділ є в континентальній системі права і в сім'ї загального права. З огляду на досвід країн Європи кримінальне законодавство більшості цих країн передбачає два та три види кримінально караних діянь. Це, по-перше, злочин, по-друге – проступок, по-третє – порушення, які відрізняються за ступенем суспільної небезпеки, видом та розміром покарання тощо.

За період з 2008 р. по теперішній час на виконання Концепції реформування кримінальної юстиції від 8 квітня 2008 р. № 311/2008 [2] було розроблено кілька проектів законів щодо кримінального проступку, а саме: 1) проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо запровадження інституту кримінальних проступків» від 26 лютого 2012 р. № 10126; 2) проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо введення інституту кримінальних проступків» від 3 березня 2012 р. № 10146; 3) частково у проекті Закону України від 12 грудня 2012 р. № 0894; 4) проект Закону «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо запровадження інституту кримінальних проступків» від

17 жовтня 2013 р. №3438; 5) проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реалізації положень Кримінального процесуального кодексу України» від 16 квітня 2014 р. №4712. Саме в останньому законопроекті запропоновано детально розроблену концепцію запровадження інституту кримінального проступку.

У висновку Верховного Суду України на проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження кримінальних проступків» від 3 червня 2015 р. №2897 зазначається, що в кримінальних кодексах більшості країн Європи, на відміну від Кримінального кодексу України (далі – КК України), міститься лише формальне визначення злочину (злочинного діяння) як діяння, передбаченого кримінальним законом, або ж немає жодної відповідної дефініції. Злочинні діяння класифікують по-різному. Злочини та проступки поділені в кримінальних кодексах таких країн, як Естонська Республіка, Королівство Іспанія, Литовська Республіка, Найсвітліша республіка Сан-Марино. Існує окремий закон у Республіці Польща, який регламентує кримінальну відповідальність за кримінальні проступки [3]. Слід додати, що розташування різновидів кримінально караних діянь у Кримінальному кодексі притаманне Федеративній Республіці Німеччина, Французькій Республіці та двом країнам Прибалтики (Латвійській Республіці та Литовській Республіці).

Комітет з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності рекомендує Верховній Раді України прийняти за основу проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження кримінальних проступків». Під час його засідання зазначалося, що метою законопроекту №2897 [4] є реалізація державної політики із гуманізації кримінальної відповідальності, наслідком якої стануть суттєве зменшення кількості судимих осіб і осіб, які позбавлятимуться волі, та різке зниження рівня злочинності. Законопроект пропонує запровадити в Кримінальному кодексі поняття «кримінальні правопорушення», яке охоплює всі кримінально карані діяння, що поділяються на злочини та кримінальні проступки. При цьому низка діянь, які зараз визнаються адміністративними правопорушеннями та містяться в Кодек-

сі України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) та Митному кодексі, «переносяться» до КК України та отримують «статус» кримінальних проступків (порушення порядку ведення передвиборної агітації, агітації під час підготовки і проведення референдуму з використанням засобів масової інформації та порядку участі в інформаційному забезпеченні виборів (ст. 212⁹ КУпАП), порушення обмежень щодо ведення передвиборної агітації, агітація в день проведення референдуму (ст. 212¹⁰ КУпАП), порушення митних правил (статті 468–485 Митного кодексу України) та ін.). Кримінальними проступками пропонують вважати такі злочини невеликої тяжкості, як умисне легке тілесне ушкодження, незаконне розголошення лікарської таємниці тощо. Висувають пропозицію запровадити дві системи кримінальних покарань: по-перше, за вчинення злочинів та проступків і, по-друге, диференційовану систему розмірів штрафів [5].

Законом у кримінальному праві визначають основні поняття таким чином: кримінальне правопорушення – це суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом кримінального правопорушення, проступок або злочин. Кримінальний проступок – це діяння, за яке передбачене покарання у виді арешту на строк не більше шести місяців, обмеження волі на строк до двох років або інше, більш м'яке покарання, за винятком основного покарання у виді штрафу в розмірі понад тисяча неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Злочин – це передбачене КК України суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом злочину, за яке передбачене покарання більш суворе, ніж за вчинення проступку. Так, поняття «кримінальний проступок» пропонувалося ввести в законодавство України ще у 2008 р. шляхом створення і прийняття Кодексу про кримінальні проступки [6].

Як відомо, норма про кримінальний проступок у КК України відсутня, і дотепер жодного проекту закону щодо кримінального проступку не було прийнято, бо науковці і практики дискутують щодо питання, чи бути кримінальному проступку в кодексі чи в окремому законі.

Зокрема, майбутній Кодекс публічних правопорушень України [7] об'єднав би норми про відповідальність за злочини, адміністра-

тивні делікти і дисциплінарні правопорушення. Автори цього проекту Кодексу пропонують виключити з Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) норми, що передбачають особливості провадження щодо кримінальних проступків, та передбачити відповідальність за кримінальні проступки в окремому кодексі, який би мав матеріально-правову та процесуальну складові.

Аналіз законопроектів щодо кримінального проступку дозволив зробити висновок про те, що, незважаючи на всілякі перепони в прийнятті такого законодавчого акта, його прийняття сприятиме підвищенню ефективності діяльності органів кримінальної юстиції та поверненню довіри населення до цих органів.

На думку противників, упровадження інституту кримінального проступку в Україні може призвести до: 1) невідповідності Конституції України, де поняття кримінального проступку відсутнє; 2) погіршення захисту потерпілого та суб'єктів кримінальних проступків; 3) ускладнення кваліфікації злочинів, кримінальних проступків та адміністративних правопорушень, збільшення кількості помилок при їх розслідуванні та розгляді тощо. Один із можливих варіантів вирішення питання кримінальних проступків противники впровадження інституту кримінального проступку вбачають у його виключенні з Концепції реформування кримінальної юстиції в Україні від 15 лютого 2008 р. № 311 і з КПК України та виключенні судимості за злочини невеликої тяжкості.

У Коментарі Верховного Суду України до розділу X Прикінцевих положень Кримінального процесуального кодексу України [8] зазначається, що положення КПК України, що стосуються кримінального провадження щодо кримінальних проступків, вводяться в дію одночасно з набранням чинності законом України про кримінальні проступки. Норми процесуального закону (про форму та порядок досудового розслідування кримінальних проступків, про вжиття заходів кримінального провадження тощо) регламентують порядок здійснення кримінального провадження кримінальних проступків. Так, наголошується, що визначення та перелік цих кримінальних правопорушень будуть надані в спеціальному законі України. Норми процесуального законодавства щодо кримінального провадження щодо проступків не діють, тому що такого закону

на день набрання чинності Кримінальним процесуальним кодексом України немає.

У національній юридичній науці традиційно вважають, що процесуальні норми приводять у відповідність до матеріальних. У деяких країнах Близького Сходу та Азії є випадки, коли норма права була закріплена в КПК, а потім уже через кілька років вона була закріплена в КК. Національний законодавець у цьому випадку пішов саме цим шляхом. Тут можна говорити про «*підсилення*» (курсив мій. – *Т. Д.*) норми права.

У КПК України впроваджено категорію «кримінальні правопорушення», яка поділяється на злочини та кримінальні проступки за критерієм тяжкості [9]. Як відомо, поняття «кримінальний проступок» у КПК України відсутнє (норми кримінального процесуального права містять бланкетні норми, які відсилають до положень кримінального права, а тому поняття «кримінальний проступок» має визначатись у КК України), проте в ньому є процедура розгляду таких правопорушень, у тому числі і процедура спрощеного провадження. Досудове розслідування кримінальних проступків (дізнання) здійснюється згідно із загальними правилами досудового розслідування.

Слід зазначити, що в КПК України закріплене об'єднання відокремлених раніше стадій дізнання та досудового слідства в одну – досудове розслідування, що розпочинається з моменту надходження інформації про вчинений злочин до правоохоронних органів, яка обов'язково вноситься до Єдиного реєстру досудових розслідувань. При цьому в процесі дізнання здійснюватиметься розслідування кримінальних проступків, а під час досудового слідства – розслідування злочинів [10].

Згідно з ч. 1 ст. 214 КПК України «слідчий, прокурор невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, зобов'язаний внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань та розпочати розслідування».

О. В. Керевич визначає, що характерною рисою досудового розслідування кримінальних проступків є закріплення законодавцем

у КПК України обмежень у використанні процесуальних засобів та заходів. Специфіка здійснення провадження по кримінальних проступках передбачає, що під час їх розслідування не допускається застосування запобіжних заходів у вигляді домашнього арешту, застави або тримання під вартою. Ці обмеження вводяться у зв'язку з тим, що суспільна небезпечність кримінальних проступків, у порівнянні зі злочинами, менша, тому і процесуальний вплив на права та свободи людини повинен також бути меншим. Ще однією новацією КПК України є можливість прийняття судового рішення в спрощеному порядку, яке являє собою процедуру розгляду матеріалів кримінального провадження по суті без проведення судового розгляду в судовому засіданні. Обвинувачена у вчиненні кримінального проступку особа отримує всі процедурні права і гарантії кримінального процесу, і до неї неможливо буде застосовувати запобіжний захід у вигляді тримання під вартою. Крім того, результатом проведення досудового розслідування кримінальних проступків може бути укладання угоди про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим або угоди між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим про визнання винуватості, які складатимуть понад 50% випадків. Слід наголосити, що особливістю інституту провадження в кримінальних проступках є заборона негласних слідчих (розшукових) дій, які обмежують права людини [11, с. 529–531]. На нашу думку, така ситуація позитивно вплине на повернення довіри населення до органів кримінальної юстиції.

Деякі науковці вважають, що з прийняттям Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо запровадження інституту кримінальних проступків» або Кодексу публічних правопорушень буде гуманізоване законодавство, зокрема збільшиться кількість покарань у виді штрафів.

Висновки. Для України є важливим використання кращого міжнародного досвіду у сфері забезпечення якості та ефективності законодавства. Зокрема, виокремлення інституту кримінальних проступків у законодавстві, на думку прихильників, може привести до: 1) швидкого дізнання і передачі до суду; 2) підвищення ефективності діяльності слідчих (розкриття особливо тяжких злочинів); 3) повернення довіри населення до органів кримінальної юстиції; 4) ефек-

тивного і якісного захисту особи, громадянського суспільства та держави від кримінальних правопорушень. На думку ж противників, упровадження інституту кримінального проступку в Україні може призвести до: 1) невідповідності Конституції України, де поняття кримінального проступку відсутнє; 2) погіршення захисту потерпілого та суб'єктів кримінальних проступків; 3) ускладнення кваліфікації злочинів, кримінальних проступків та адміністративних правопорушень, збільшення кількості помилок при їх розслідуванні та розгляді. Одним із можливих варіантів вирішення питання кримінальних проступків противники впровадження інституту кримінального проступку вбачають у його виключенні з Концепції реформування кримінальної юстиції в Україні від 15 лютого 2008 р. № 311 і з КПК України та виключенні судимості за злочини невеликої тяжкості.

Разом із тим лише комплексний підхід до проблеми введення інституту кримінального проступку до законодавства України є найбільш доцільним і потребує всебічного подальшого розвитку.

Перелік літератури

1. Борисов В. І. Проблеми запровадження у законодавство України інституту кримінального проступку. *Проблеми впровадження інституту кримінального проступку (на основі проекту Закону «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо введення інституту кримінальних проступків» № 10136 від 03.03.2012)*: Всеукр. інтернет-конф. / ВГО «Асоц. кримінал. права» та Ін-т вивч. проблем злочинності НАПрН України. URL: <http://ivpz.org/golovna-konferents> (дата звернення: 14.03.2017).

2. Концепція реформування кримінальної юстиції в Україні: затв. Указом Президента України від 15 лют. 2008 р. № 311 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України “Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів”». *Офіц. вісн. Президента України*. 2008. № 12. Ст. 486.

3. Висновок на проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження кримінальних проступків. *Верховний Суд України*. URL: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(print\)/1D52E72137BD7841C2257E82003C4734](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(print)/1D52E72137BD7841C2257E82003C4734) (дата звернення: 10.03.2017).

4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження кримінальних проступків: проект Закону України від 19.05.2015 № 2897. *Верховна Рада України*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55214 (дата звернення: 21.03.2017).

5. Комітет з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності рекомендує Верховній Раді прийняти за основу проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження кримінальних проступків». *Верховна Рада України*. URL: <http://portal.rada.gov.ua/news/Novyny/126857.html> (дата звернення: 21.03.2017).

6. Кримінальний проступок – спосіб пом'якшити відповідальність? *Правова консультація. Все про закон в інтимних подробицях*. URL: <https://www.pravoconsult.com.ua/shho-take-kriminalnij-prostupok-i-z-chim-jogoydyat-v-ukrayini/> (дата звернення: 23.03.2017).

7. Азаров Д. С. Розроблення Кодексу публічних правопорушень України: теоретичні та прикладні застереження. *Наук. зап. НаУКМА: Юрид. науки*. 2016. Т. 181. С. 134–138.

8. Коментар до розділу X Прикінцеві положення Кримінального процесуального кодексу України. *Верховний Суд України*. URL: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(print\)/7597040925BD0C52C2257B7B004D8CE3](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(print)/7597040925BD0C52C2257B7B004D8CE3) (дата звернення: 13.03.2017).

9. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України №4651-VI від 13 квіт. 2012 р. *Відом. Верхов. Ради України*. 2013. №9–10. Ст. 88.

10. Основні переваги нового Кримінального процесуального кодексу України від 12 квіт. 2012 р. *Міністерство юстиції України*. URL: http://uprav.ck.minjust.gov.ua/htmls/new_kpk.html (дата звернення: 13.03.2017).

11. Керевич О. В. Здійснення провадження по кримінальних проступках за новим КПК України. *Наук. вісн. Дніпропетров. держ. ун-ту внутр. справ*. 2012. №4. С. 525–532.

Транслітерація переліку літератури

1. Borisov, V. I. Problemy zaprovadzhennya u zakonodavstvo Ukrainy Institutu kriminalnogo prostupku [Problems of introduction in the legislation of Ukraine of institute of criminal misconduct] // Problemy vprovadzhennya institutu kriminalnogo prostupku (na osnovi proektu Zakonu «Pro vnesennya zmin do Kriminalnogo kodeksu Ukrainy shodo vvedennya Institutu kriminalnih prostupkiv» No. 10136 vid 03.03.2012 r.: VGO «Asotsiatsiya kriminalnogo prava» ta Institut vivchennya problem zlochinnosti NAPrN Ukrainy. Vseukrainska Internet-konferentsiya. URL: <http://ivpz.org/golovna-konferents> [in Ukrainian].

2. Kontsepsiia reformuvannia kryminal'noi iustytzii v Ukraini [Conception of reformation of criminal justice in Ukraine]: zatv. Ukazom Prezydenta Ukrainy vid 15 liutoho 2008 roku №311 «Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy «Pro khid reformuvannia systemy kryminalnoi iustytzii ta pravookhoronnykh orhaniv» // Ofitsiyni visnyk Prezydenta Ukrainy. – 2008. – №12. – St. 486. [in Ukrainian].

3. Vysnovok na proekt Zakonu pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy schodo zaprovadzhennia kryminal'nykh prostupkiv [Conclusion on the project of Law on making alteration in some legislative acts of Ukraine in relation to introduction of criminal misconducts] Verkhovnyj Sud Ukrainy [Supreme Court of Ukraine]. <http://www.scourt.gov.ua>. Retrieved from [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(print\)/1D52E72137BD7841C2257E82003C4734](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(print)/1D52E72137BD7841C2257E82003C4734). [in Ukrainian].

4. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy schodo zaprovadzhennia kryminal'nykh prostupkiv [About making alteration in some legislative acts of Ukraine in relation to introduction of criminal misconducts]: proekt Zakonu Ukrainy vid 19.05.2015 r. №2897 Verkhovna Rada Ukrainy [Verkhovna Rada of Ukraine]. Retrieved from http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55214. [in Ukrainian].

5. Komitet z pytan' zakonodavchoho zabezpechennia pravookhoronnoi diial'nosti rekomenduie Verkhovnij Radi pryjniaty za osnovu proekt Zakonu «Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy schodo zaprovadzhennia kryminal'nykh prostupkiv» [A committee on questions the legislative providing of law-enforcement activity recommends Verkhovna Rada to take for basis the project of Law «On making alteration in some legislative acts of Ukraine in relation to introduction of criminal misconducts»] [21.03.2016, 10:34] Verkhovna Rada Ukrainy [Verkhovna Rada of Ukraine], <http://iportal.rada.gov.ua>. Retrieved from <http://iportal.rada.gov.ua/news/Novyny/126857.html>. [in Ukrainian].

6. Kryminal'nyj prostupok – sposib pom'iakshyty vidpovidal'nist'? [Is criminal misconduct a method to soften responsibility?] Pravova konsul'tatsiia. Vse pro zakon v intymnykh podrobytsiakh [Legal consultation. All about a law in intimate details], <https://www.pravoconsult.com.ua>. Retrieved from <https://www.pravoconsult.com.ua/shho-take-kriminalnij-prostupok-i-z-chim-jogoyidiat-v-ukrayini/>. [in Ukrainian].

7. Azarov, D. S. (2016) Rozroblennia Kodeksu publichnykh pravoporushen' Ukrainy: teoretychni ta prykladni zasterezhennia [Development of Code of public offences of Ukraine: theoretical and applied warnings] Naukovi zapysky NaUKMA: Yurydychni nauky [Scientific messages of NAUKMA: Legal sciences]. – Vol. 181, 134–138 [in Ukrainian].

8. Komentar do rozdil X Prykintsevi polozhennia Kryminal'noho protsesual'noho kodeksu Ukrainy [Comment to the section X Final positions of the Criminal code of procedure of Ukraine] Verkhovnyj Sud Ukrainy [Supreme Court of Ukraine]. <http://www.scourt.gov.ua>. Retrieved from [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(print\)/7597040925BD0C52C2257B7B004D8CE3](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(print)/7597040925BD0C52C2257B7B004D8CE3) [in Ukrainian].

9. Kryminal'no-protsesual'nyj kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 13.04.2012 r. № 4651-VI [Criminal procedure code of Ukraine: Law of Ukraine of 13.04.2012 № 4651- VI] (2013) Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy [Information of Verkhovna Rada of Ukraine]. 9–10. [in Ukrainian].

10. Osnovni perevahy novoho Kryminal'noho protsesual'noho kodeksu Ukrainy vid 12 kvitnia 2012 r. [Basic advantages of the new Criminal code of practice of Ukraine from April, 12 in 2012], Ministerstvo iustytzii Ukrainy [Ministry of justice of Ukraine], <http://uprav.ck.minjust.gov.ua>. Retrieved from http://uprav.ck.minjust.gov.ua/htmls/new_kpk.html [in Ukrainian].

11. Kerevych, O. V. (2012) Zdijsnennia provadzhennia po kryminal'nykh prostupkakh za novym KPK Ukrainy [Realization of realization is on criminal misconducts after new CPC of Ukraine], Naukovyj visnyk Dnipropetrovs'koho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav. – Scientific announcer of the Dnepropetrovsk state university of internal affairs. – Vol. 4, 525–532. [in Ukrainian].

Дунасва Т. Є. Щодо доцільності правової регламентації кримінального проступку в законодавстві України

Стаття присвячена актуальним питанням інституту кримінального проступку в кримінальному та кримінальному процесуальному законодавстві України. Розглядаються доцільність створення такого інституту в Україні; імовірні негативні та позитивні наслідки; можливі шляхи реформування в зазначеному напрямі. Проаналізовано шість проектів законів України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо запровадження інституту кримінальних проступків» та проект Кодексу публічних правопорушень. Обґрунтовано доцільність запровадження цього інституту в сучасних умовах кримінального судочинства. Досліджено дізнання, досудове слідство та процесуальні особливості здійснення провадження по кримінальних проступках за КПК України (під час їх розслідування не допускається застосування запобіжних заходів у вигляді домашнього арешту, застави або тримання під вартою). Робиться висновок, що для України є важливим використання кращого міжнародного досвіду у сфері забезпечення якості та ефективності законодавства. Зокрема, виокремлення інституту кримінальних проступків у законодавстві, на думку прихильників, може привести до: 1) швидкого дізнання і передачі до суду; 2) підвищення ефективності діяльності слідчих (розкриття

особливо тяжких злочинів); 3) повернення довіри населення до органів кримінальної юстиції; 4) ефективного і якісного захисту особи, громадянського суспільства та держави від кримінальних правопорушень. На думку ж противників, упровадження інституту кримінального проступку в Україні може призвести до: 1) невідповідності Конституції України, де поняття кримінального проступку відсутнє; 2) погіршення захисту потерпілого та суб'єктів кримінальних проступків; 3) ускладнення кваліфікації злочинів, кримінальних проступків та адміністративних правопорушень, збільшення кількості помилок при їх розслідуванні та розгляді. Один із можливих варіантів вирішення питання кримінальних проступків противники впровадження інституту кримінального проступку вбачають у його виключенні з Концепції реформування кримінальної юстиції в Україні від 15 лютого 2008 р. № 311 і з КПК України та виключенні судимості за злочини невеликої тяжкості.

Ключові слова: кримінальний проступок, кримінальне правопорушення, кримінальне законодавство, кримінально-процесуальне законодавство, кримінальне провадження.

Дунаєва Т. Е. О целесообразности правовой регламентации уголовного проступка в законодательстве Украины

Статья посвящена актуальным вопросам института уголовного проступка в уголовном и уголовном процессуальном законодательстве Украины. Рассматриваются целесообразность создания такого института в Украине; возможные негативные и позитивные последствия; возможные пути реформирования в этом направлении. Проанализированы шесть проектов законов Украины «О внесении изменений в Уголовный и Уголовный процессуальный кодексы Украины о введении института уголовных проступков» и проект Кодекса публичных правонарушений. Обоснована целесообразность введения данного института в современных условиях уголовного судопроизводства. Исследованы дознание, досудебное следствие и процессуальные особенности осуществления производства по уголовным проступкам в соответствии с УПК Украины (во время их расследования не допускается применение мер пресечения в виде домашнего ареста, залога или заключения под стражу). Сделан вывод, что для Украины является важным использованием лучшего международного опыта в сфере обеспечения качества и эффективности законодательства. В частности, выделение института уголовных проступков в законодательстве, по мнению сторонников, приведет к: 1) быстрому дознанию и передаче дела в суд; 2) повышению эффективности деятельности следователей (раскрытию особенно тяжелых преступлений); 3) возвращению доверия общественности к органам уголовной юстиции; 4) эффективной и качественной защите лица, гражданского общества и государства от уголовных правонарушений. По мнению же противников, введение института уголовного проступка в Украине может привести к: 1) несоответствию Конституции Украины, где понятие уголовного проступка отсутствует; 2) ухудшению защиты потерпевшего и субъектов уголовных проступков; 3) усложнению квалификации преступлений, уголовных проступков и административных правонарушений, увеличению количества ошибок при их расследовании и рассмотрении. Один из возможных вариантов

решения вопроса уголовных проступков противники внедрения института уголовного проступка видят в его исключении из Концепции реформирования уголовной юстиции в Украине от 15 февраля 2008 г. № 311 и УПК Украины и исключении судимости за преступления небольшой тяжести.

Ключевые слова: уголовный проступок, уголовное правонарушение, уголовное законодательство, уголовное процессуальное законодательство, уголовное производство.

Dunayeva T. Y. About the feasibility of legal regulation of criminal offense under the law of Ukraine

The article is devoted the actual questions of institute of criminal misconduct in the criminal and of criminal procedure of statute of Ukraine. Consider the feasibility of establishing such an institution in Ukraine; likely negative and positive consequences; possible ways of reform in that direction. Six projects of Laws of Ukraine are analysed «About making alteration to Criminal and Criminal judicial the codes of Ukraine about introduction of institute of criminal misconducts» and project of Code of public offences. Expedience of introduction of this institute is grounded in the modern terms of criminal trial. An inquest, pre-trial investigation and judicial features of realization of production, is investigational on criminal misconducts in accordance with by the Criminal Procedure Code of Ukraine (during their investigation application of measures of suppression is shut out as a home arrest, mortgage or keeping in custody). Drawn conclusion, that for Ukraine the use of the best international experience is important in the sphere of providing of quality and efficiency of legislation. In particular, the selection of institute of criminal misconducts in a legislation in opinion of supporters will result to in: 1) rapid inquest and transmission of business in a court; 2) increase of efficiency of activity of investigators (on opening of especially grave crimes); 3) returning of trust of public is to the criminal justice agencies; 4) effective and high-quality protecting of person, civil society and state, from criminal offences. To according to opponents of introduction of institute of criminal misconduct in Ukraine can result to in: 1) to disparity of Constitution of Ukraine where the concept of criminal misconduct absents; 2) worsening of defence of victim and subjects of criminal misconducts; 3) complication of qualification of crimes, criminal misconducts and administrative offences, increase of amount of errors at their investigation and consideration. One of possible variants of decision of question of criminal misconducts the «opponents» of introduction of institute of criminal misconduct see in his exception from Conception of reformation of criminal justice in Ukraine from February, 15, 2008 № 311 and from CPK of Ukraine, and to eliminate previous conviction for the crimes of small weight.

Key words: criminal misconducts, criminal offences, criminal law, criminal procedure, investigation, criminal proceedings.

Рекомендовано до опублікування на засіданні відділу дослідження проблем кримінального процесу, криміналістики та судоустрою НДІ ВПЗ імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України (протокол № 3 від 17.03.2017 р.).